

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 26 (1905) 1994 m. liepos mėn. 12 d.

Eina 39-tus Metus.

Melbourne

Taida Miklovaite

Dėkoju Tau Dieve

Dėkoju Dieve Tau
Už saulę rytmetinę
Už gėlę žydinčią sode
Už vandenį
Trokštančiam pagirdyt
Ir duoną - alkanos delnės
Dėkoju Dieve Tau
Už meilę begalinę
Ji man stiprybė ir
viltis varge
Už tai, kad išminties
Man duodi
Suprast kur melas
Kur tiesa

Mūsų lakūnų žuvinimas - nuostolis Lietuvai ir visam pasauliui

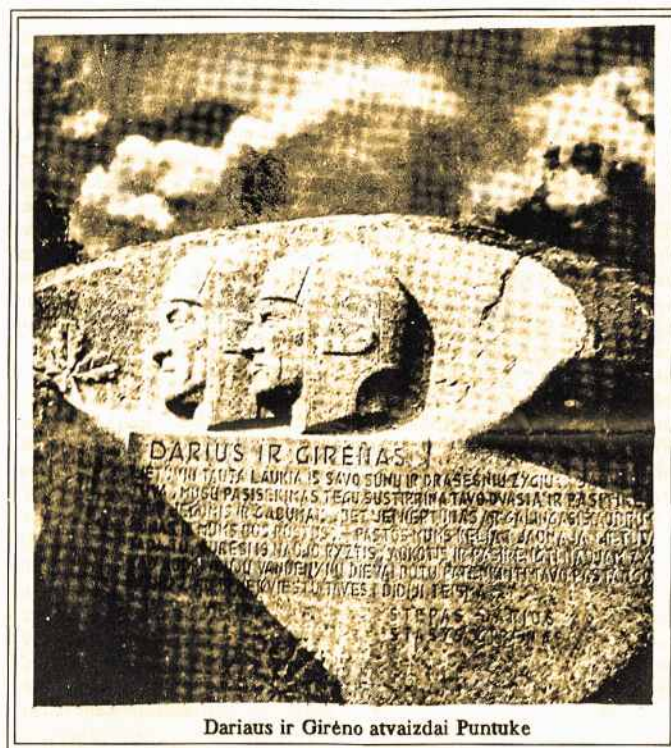
Rašo Balys Steckis

Dariaus ir Girėno žuvinimas buvo tik paviršius tragedijos, kurią Lietuva ir visas pasaulis pergyveno tą nelaimingą liepos 17 d. naktį, 1933 metais. Istorinio ir rekordinio žygio paskutiniame etape, prie Soldino, su jų žuvimu kartu žuvo ir jų ateities darbai bei laimėjimai, apie kuriuos jie svajavo poilsio valandomis, atitrūkę nuo Lituanicos skridimo ruošos darbų. Kas juos arčiau pažinojo ir turėjo laimės su jais bendrauti, tas gyvai jautė, kad jų pasaulėžiūros, galvosenos ir sugebėjimai ėjo dar daug toliau už Lituanicos skridimo ribų. Jie siekė naujų pionieriškų žygių ore ir žemėje.

Kelios Dariaus ir Girėno būdų ypatybės daug kam krito dėmesin. Pirma - tai jų itin gilus ir pavydingas atsakomybės jausmas visuomenei. Rėmėjams duotas pažadas, kad juodu skris, buvo tarsi akmenyje iškalta priesaika, nepalaužiamas garbės žodis, kad Lituanica ir juodu iš New Yorko pakils į orą, ir kad jokios aplinkybės skridimo Lietuvon nesustabdys. Antra - kiekvienas jiems artimas asmuo žinojo, kad Dariui ir Girėnui visiškai nerūpėjo asmenišką praturtėjimas ar komercinis pasisekimas. Jų skridimo motyvas buvo aiškus noras pasitarnauti Lietuvai ir lietuvių, o kartu ir viso pasaulio gerovei. Tą aiškiai parodė ir jų pasisakymai Skridimo Testamente, ir mintys išreikštos pasikalbėjimuose skridimo organizavimo dienomis. Jų vizija - pilnose etninėse ribose atkurta Lietuva, žygiuojanti mokslo ir technikos pažangos siekiančių tautų priekyje.

Pakilus į orą Lituanicai, gamta mūsų lakūnams nebuvo priešas, bet natūralus gamtos fenomenas, kurį lakūnams reikia suprasti, jį naudoti su jo ypatybėmis ir su juo kooperuoti. Dariaus ir Girėno žuvinimas buvo ne tik didžiulis nuostolis mūsų tautai, bet ir visam pasauliui, nes jų asmenyse netekome autentiškų didvyrių, o kartu ir nuostolis visai žmonijai, nes jų intelektas, konstruktyvios pažiūros, pagarba tautai ir visai žmonijai ir jų asmeninis drausmingumas, žadėjo dar daug naujų laimėjimų lietuvių tautos ir pasaulio gerovei.

Tačiau 1919 - 39 metų laikotarpis Amerikos aviacijos istorijoje yra vadinamas „Atlanto karštligė“. Aviacijos technikai sparčiai tobulėjant buvo aišku, jog reguliarus susisiekimasis per Atlantą lėktuvais

Dariaus ir Girėno atvaizdai Puntuke

jau buvo tik laiko klausimas. JAV-se gyvenančios europietinės kilmės mažumos stengėsi prisidėti prie orinio tilto nutiesimo į savo kilmės kraštus.

Dėl tų laikų navigacinių, meteorologinių ir ryšio palaikymo priemonių primityvumo ir dėl lėktuvų nepakankamo patikimumo, bandomieji žygiai persikristi Atlantą būdavo labai rizikingi. Pavyzdžiui, 1932 metais iš aštuonių bandymų persikristi Atlantą, net šeši iš jų nepavyko, pareikalavdami penkių drasuolių gyvybių. To laikotarpio transatlantinius žygius būtų galima sugretinti su šių laikų astronautų žygiais į erdvę. Tačiau reikia atminti, jog tų laikų transatlantinių lakūnų gyvybių rizika buvo daug kartų didesnė, negu šių laikų astronautų. Tad kalbant, apie rizikingus įvykius, bandymus ir nepasisekimus, tai mūsų lakūnų nuo skridimo per Atlanto vandenyną nenubaidė, bet dar daugiau sustiprino Dariaus ir Girėno pasiryžimą skristi per Atlantą į Lietuvą.

Ir štai likimas suvedė du Lietuvoje gimusius ir Amerikoje augusius lakūnus, troškusius išgarsinti savo tėvų žemės vardą. Jiedu nusprendė be tarpinio

nutūpimo nuskristi iš New Yorko į Kauną. Zinoma, jiedu galėjo planuoti savo ilgąją ir labai rizikingą kelionę pradėti ne iš New Yorko, bet pav. iš Harbour Grace, Newfoundland'e, o užbaigti ne Kaune, bet pav. Airijoje, kaip tai darydavo daugelis kitų tautų tų laikų drasuoliai ir tuo keliais tūkstančiais kilometrų sutrumpinti skridimo kelią. Tačiau Dariui su Girėnu rūpėjo ne tiek pats Atlanto perskridimas, kiek pabrėžimas glaudaus dvasinio ryšio, jungiačio Amerikoje gyvenančių lietuvių tautos trečdali su Europoje esančia tėvyne. Jų skridimas iš New Yorko į Kauną kaip tik tokį ryšį ir simbolizavo.

Tinkamo lėktuvo įsigijimui ir paruošimui tolimajam žygiui reikėjo daug lėšų, kurių šie mūsų idealistai neturėjo. Kai kitiems transatlantiniams lakūnams nereikėjo rūpintis finansais - juos parūpindavo turtingi jų kilmės kraštai ar privačios amerikiečių kompanijos, mūsų lakūnams teko savo laiką bei energiją eikvoti ir telkiant reikiamas lėšas, ir rūpinantis kiekviena technine skridimo detale.

Amerikos aviacijos istorikai Dariaus ir Girėno žygi laiką vienu

iš kilniausių, atliktų grynai iš savo meilės gimtajam kraštui. Jų žygio tragizme jie taip pat neranda kito panašaus pavyzdžio.

Dariaus ir Girėno žygis per platųjį Atlantą į tėvynę ir jų tragiška mirtis turėjo nepaprastai didelę teigiamą įtaką lietuviams gyvenantiems tiek savo tėvynėje Lietuvoje, tiek ir išeivijoje. Jų šviesus tėvynės meilės pavyzdys visus lietuvius suvienijo, o jų paliktas Skridimo Testamentas uždegė augančios jaunosios kartos pasiryžimą siekti kilnių tikslų ir dirbti savo tautos gerovei.

Šiandien, nuo Dariaus ir Girėno žygio jau virš pusei šimtmečio praėjus, kai radaru ir kitais moderniais elektronikos įrengimais aprūpinti kosminiai lėktuvai garso greičiu skraido iš vieno pasaulio krašto į kitą, o erdvių satelitai nuolat siunčia viso žemės rutulio meteorologines žinias, gal yra sunku suprasti tų laikų transatlantinių lakūnų drasą, mažą vienmotorių lėktuvu jiems skrendant į tolimą nežinią, gal labiau pasitikinti savo laime, negu primityvia tų laikų technika ir navigacijos priemonėmis. Tačiau trumpai peržvelkime šių dviejų mūsų tautos didvyrių biografijas, jų gyvenimą, pasirušimą žygiui, skridimą per Atlantą ir tragišką finalą prie pat tėvynės slenksčio, jų atlikto žygio įvertinimą, atminimą ir jam žinimą.

Vaikų Šv. Mišios Kauno Santakoje

Mokslo metų pabaigoje, Kaune, Neries ir Nemunos santakoje, buvo aukojamos vaikų šv. Mišios, skirtos mokslo metų pabaigai. Įvairių Kauno mokyklų jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikai kartu meldėsi, giedojo, dėkojo Dievui už praėjusius mokslo metus, tėveliams ir mokytojams už rūpinimą jais. Daug vaikų įkomė pirmąją Komuniją.

Šv. Mišias aukojęs Kauno vyskupas augziliaras Sigitas Tamkevičius pasveikino susirinkusius vaikus, jų tėvelius ir mokytojus, kvietė pabūti kartu su Jėzumi, dėkoti jam už sėkmingą mokslo metų pabaigą.

(Lietuvos Katalikų Bažnyčios
Informacijos Centras)

IŠ PRAEITIES

TRUMPAI

Sofijos Smetonienės laišakai Povilui Skardžiui

Brangus Bambino, Ponia ir maža Inute,

Tamstos laiška, rašyta 10-9-45, stebuklingu būdu esu gavusi, maždaug, 10-11-45, per Lietuvos Informacijos Centrą. Kaip jį pateko, nežinau. Galvoju, kad jį į Inc. Centrą pristatė koks nors kareivis, Amerikos lietuvis, grįžęs po karui namon, arba paleistas tūlam laikui atostogų.

Gavusi Tamstos laiškelį, tuojaus parašiau Lietuvos Konsului Chicago'n prašydama, kad padėtų surast Paplauskų (P.Skardžio žmonos giminės) šeimas. Konsulo laiška įdedu, kad nesuabejotum, kad tikrai šiuo reikalu rūpinuosiu.

Nežinodama, kokiū būdu rašyt Tamstai, vis delsiu su atsakymu. Ponas Daužvardis pataria siųst per p. Turauską. Aš nenoriu tuo keliu naudotis. Laiškai per jį siūsti baisiai ilgi eina, o antra vertus, p. Turauskas pasirodė nevisai tvarko savo pareigose. Kaip atstovas „United Lithuanian Relief Fund of America, Inc.“ Mėginsiu kitą kelią rasti. Tuo tarpu gali ateit kokia žinia iš p. Daužvardžio, arba galiu sulaukt minimą p. Daužvardžio laiške atviruką iš Tamstos. Apie tuos atvirukus esu jau seniai Amerikos lietuviškuose laikraščiuose skaičiusi ir net šioj tokį siuntinėlį Tamstai paruošusi. Gaila, kad turiu siųst vartotus daiktus, nes, kaip rašo p. Turauskas, už naujus reikia labai brangų miltą mokėti.

Kaip tik gausi šį mano laiška, tai tuoj pranešk man, kas Tamstai ir Tamstos šeimynai labiausiai ir skubiausiai reikalinga. Drabužių, avalo, baltinių ar maisto? Įrašyk drabužių ir baltinių bei avalo išmieras. Aš turiu progos gaut pogerį vartotų rūbų, o gal galėčiau ir naujų kiek išmėrgeliuoti.

Norėčiau tiek daug parašyt Tamstai, kad net nežinau kuo pradėti ir bijau, kad laiško niekuomet nepabaigsiu. Mėginsiu rašyt kuo trumpiausiai.

Nežinau, ar esi gavęs mano laiška, paleistą Tamstai iš Lisabonos. Tariau, kad esi gavęs. Lisabonoje mes su Julij (Smetonų sūnus) šeima (Valiūšiai - Smetonų dukters šeima - buvo jau Amerikoje) esame išbuvę apie tris savaites. Nors ir begalo gražu Lisabonoj, bet pasitaikė labai šaltas oras, o mes buvome iš ekonomijos (kuri mums buvo būtina) apsisoję prastam pensijone, tai kambariuose lakstė vėjas ir mano mažiems anūkamams grėsė nušalimas.

Lisabonoje vis norėjome patekt į kurį nors Amerikon einantį laivą,

nes iš Šveicarijos negalima buvo rezervuot sau laive vietas, o apart to laukėme savo viso turto, tai yra keletos čemodanų, багаžo, kurį aš irgi iš taupumo, buvau atskirai iš anksto išsiuntusi iš Šveicarijos Lisabonon. Negavę laivuose vietas ir nesulaukę багаžo, išvažiavome į Rio-de-Janeiro, nes mus įtikinėjo, kad iš tenai greičiau bus galima sulaukt progos važiuot į Saurės Ameriką. Iš Lisabonos išplaukėme irgi gana prastu nedideliu Portugalijos laivu. Kelionėje, kuri trvėre 3 savaites, gerokai pavargome, kol atsidūrėme Brazilijoj. Čia mus sutiko Argentinai akredituotas Lietuvos ministras dr. Grauzinis. Jo rūpesčiu ir, kad išlaikyt šiek tiek fasoną, buvom apgyvendinti labai puikiamie viešbutyje ant okeano kranto. Būtų buvę galima pasilsėt, bet kaitra degino mus dieną ir naktį, o rūpestis, kaip pasiekt S. Amer. be pinigų ir ką mes ten atvažiavę rasime, graužė it kirminas mūsų širdis. Pagyvenus kelias dienas puikiamie viešbutyje ir apie 10 dienų pas vieną pasiturintį pusiau lietuvi, pasitaikė pripuolamai proga gaut dviejų vietų kajutį, vienam iš geriausių Amerikos laivų. Paskolinę iš savo ministro pinigų, palikę Julius Rio-de-Janeiro išplaukėme į New-York'ą. Kelionė būtų buvusi labai maloni, jei būtume turėję savo багаžą, daugiau pinigų ir mokėję gerai angliškai. Mat, tame laive važiavo turtingi amerikoni - ekskursantai iš Saurės Amerikos. Jie visi buvo tarp savęs pažįstami, važiavo ištaigingai, po tris-keturius kartus į dieną mainydami rūbus, be rūpesčio, tik savo malonumui. O mes beveik apiplūšę, be pinigų, be rytojaus... Galų gale, po dviejų savaičių kelionės pasiekėme New-Yorką. Ką mes radome atvažiavę? Intrigų, intrigas - kuriose negali susiorientuoti. Mūsų ministras, iš viso keistas žmogus, buvo nusistatęs prieš savo prezidentą. Lietuviai amerikiečiai dezorientuoti, susiskaldę. Gerai, kad čia tuoj sutikome Tūbelienę (Smetonienės sesuo) ir Valiūšius. Bet ir jų informacijos buvo nevienodos ir neišskleidė rūko, kuris mus čia apsupo.

New Yorke didelė lietuvių kolonoja. Kad ir susipjovė ir susiskaldė, vistik apgyvendino mus labai geram viešbutyje ir iškėlė bankietą. Katalikai ir socialistai nedalyvavo. Pagyvenę vėl kelias dienas tame puikiamie viešbutyje, ačiū Tūbelienei, buvome užkviesti į vieno lietuvi daktaro namus. Daktaras ir jo šeima tai tikrai aukso žmonės. Apsigyvenę jų namuose,

šiek tiek atkiutome ir turėjome laiko apsigalvot, ką daryt ir kur toliau važiuot. Tuo tarpu nutarėme važiuot į savo atstovybę Washington'an.

Mūsų ministras, kuris gyvena 4 aukštų, nuosavuose Lietuvos atstovybės rūmuose, nenorėjo priimt savo prezidento į užimamą namą, nors ten visas vienas aukštas, apie 10 kambarių, buvo tuščias. Nepaisant šeiminko noro, mes apsigyvenome, galima sakyti, beveik sprausite įsispraudėme į tą taip nesvetingą namą. Gyvent ten buvo mums, brangus Bambino, pats gali suprast, labai nemalonu. Tuo tarpu, kaip tik, buvo Amerikos valdžios išaldyti Lietuvos pinigai. Net Lietuvos atstovas negaudavo algos, nors Lietuvos atstovybė ir nebuvo panaikinta. Amerikos valdžia dar nebuvo nutarusi, ką daryt su Lietuva. Ar atiduot ją bolševikams ar palikt ją taip kaip buvo. Vienas buvo gerai, kad ministras Zadeikis, norėdamas kuo greičiausiai mus nusikratyt, pradėjo vaikščioti į Užsienių reikalų ministeriją, padarė vieną kitą priėmimą Lietuvos atstovybėje aukštesniems Amerikos Užsienių Ministerijos valdininkams ir išrūpino Lietuvos Prezidentui pasimatymą su Rooseveltu. Kol mūsų ten nebuvo, jįsi tūnojo susirietęs savo atstovybėje ir drebėjo, kad kiekvieną valandą gali ateit pranešimas apie Lietuvos atstovybės likvidavimą. Zadeikiui pakrutėjęs, Amerikos valdžia dalinai atšaldė Lietuvos sumas. Jam buvo išmokėta jo alga už visą užsaldytą laikotarpį, o mano vyrui, kaip faktiniam Lietuvos prezidentui, buvo paskirtos lėšos pragyvenimui. Latvijos ir Estijos atstovybės irgi tuo pat laiku susilaukė jų paduotų sąmatų užtvirtinimo. Tik, žinoma, Latvijos ir Estijos atstovai padarė daug didesnes sąmatas, kaip mūsų Zadeikis. Jiems rūpėjo pritraukti daugiau žmonių į atstovybes, kad išvyšcius kuo plačiausiai jų atstovaujama kraštų išlaisvinimo darbą ir matrijaliai palaikius gabius ir darbą dirbt galinčius savo, Amerikoj skurstančius, inteligentus. Zadeikis apsirūpino tik pats ir kukliai aprūpino Lietuvos prezidentą, turbūt, bijodamas, kad A.a. Smetona neturėdamas kitos išieities, per jo galvą, neimtų rūpintis iš Amerikos Užsienių Reik. ministerijos savo išlaikymui reikalingoms lėšoms.

Išgyvenus mums Atstovybėje apie penkis savaites ir mano vyrui atlikus viską, kas tokiose sąlygose buvo galima atlikti, mes ištrūkome iš tenai kaip iš kalėjimo ir važiavome per lietuvių kolonijas Pttsburgh'ą, Cleveland'ą ir Chicag'ą.

Mano a.a. vyras labai norėjo nusišamdyt butą Washington'e, kad gyvent politikos centre, bet Zadeikis pasakė būktai Lietuvos prezidento apsigyvenimas Washington'e yra Amerikos Užsienių Reikalų ministerijos nepageidaujamas. Ar

(Nukelta į 8-tą psl.)

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOJ LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siūsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Birželio 15 d. Romoje buvo pristatytas CD-ROM diskas, talpinantis visas Jono Pauliaus II-jo kalbas. Disko pristatyme kalbėjo Popiežinės socialinių komunikacijų tarybos prezidentas arkivyskupas John Foley. Diske patalpinti visi popiežiaus Jono Pauliaus II-jo pasisakymai, apaštaliniai laiškai, kreipimaisi, kalbos, bendrųjų audienčių ir sekmadienio vidudienio maldos katekezes nuo 1978 metų spalio 16-osios, kada jis buvo išrinktas popiežiumi iki šių metų gegužės pirmosios dienos sveikinimo darbininkams. CD-ROM diskas yra puikus informacijos saugojimo ir platinimo įnagis. CD-ROM diskų sistema užvaldo mokslo ir kultūros sritis, kur naudojama archyvinė medžiaga ir visokių kitų rūšių tekstai. CD-ROM technologija jau plačiai naudojama Bažnyčios gyvenime. Pastarasis diskas, talpinantis šv. Tėvo raštus ir kalbų tekstus, turi du vardynus - bendrąjį ir Popiežiaus kelionių. Be to, diske įrašyta medžiaga galima naudoti pagal vadinamąjį laisvąjį raktą, tai yra ieškoti tekstų paties vartotojo nustatomus teminius parametrus. Diską parėngė ir pagamino Vatikano knygų leidykla ir Italų bendrovė Unitel.

Vatikano radijo dienraštis birželio 10 d. išspausdino žinią apie Lietuvos vyskupų neseniai paskelbtą protestą dėl Lietuvos televizijos laidų turinio. Lietuvos televizija, transliuoja laidas, neturinčias jokio sveiko moralinio pagrindo, ugdančias smurtą ir žeidžiančias žmogaus orumą. Šitaip mūsų radijo apžvalgininkas rašo, atpasakodamas Lietuvos vyskupų neseniai paskelbto dokumento turinį. Ta pačia proga primenam, kad Kauno arkivyskupas Vincentas Sladkevicius, dar neseniai buvo parašęs laiška prezidentui Brazauskui, reikšdamas Bažnyčios susirūpinimą Lietuvoje sparčiai didėjančiu nusikalstamumu. Lietuvos vyskupų dokumente apie netinkamą masinės informacijos priemonių, ir pirmiausia televizijos naudojimą, taip pat kalbama apie reiškykiais pasikartojančius kai kurių kunigų neatsakingus ir su krikščioniška doktrina nesiderinančius pareiškimus per televiziją. Be to, išpėjama prieš pavojų, kad trūkstant televizijos vadovybės sąmoningumo ir atsakomybės, ji - televizija - lengvai galinti virsti įvairių religinių sektų propagandos įrankiu.

Venecijos miesto parapijų kunigai pradėjo siūlyti Bažnyčioje besituokiančioms poroms atsakyti perdėtai iškilmingų ir prabangių vestuvių iškilmių. Šiuo metu vidutinėms vestuvėms Venec. išleidžiama apie 24 mil. lirų - tai yra apie 15 tūkst. dol. Vien jaunosios suknelė kainuoja nuo pusantro iki penkto tūkst. dol. Vestuviniai pietūs vidutiniškai kainuoja 8-9 tūkst. Milžiniškos lėšos taip pat skiriamos vestuviniam kortezui, fotografijoms, bažnyčios papuošimui. Venec. miesto klebonai ragina jaunuosius atsakyti šio nereikalingo puošnumo, naudotis draugų ir giminių, o ne vestuvių rengimo agentūrų paslaugomis ir patiems būti kūrybingesniems. „Vestuvės gali būti pigesnės ir kuklesnės - svarbu kad jos būtų prasmingos ir pabrėžtų tikrąją santuokos sakramento prasmę“ - sakoma Venec. kunigų kreipimesi į jaunavedžius.

TAUTOS IR VALSTYBĖS ŠVENTĖ

Rašo Dr. Jonas Kunca

Lietuvių gentis suvienijo Mindaugas. Tai ir buvo Lietuvos valstybės pradžia, kurią dabar minime su pasididžiavimu ir kartu gėda, kad nesugebame tvarkyti suvienytą ir nepriklausomą mūsų šalį. Minėdami šią svarbią dieną, turim prisiminti ne tik praeities valdovus, jų sugebėjimą įkurti didžiulę Lietuvos valstybę, bet ir mūsų pareigą ją išlaikyti, iškelti jos vardą kitų tautų tarpe.

Iš istorijos žinome, jog Lietuva klestėjo, kai ji turėjo gabius valdovus, kai jos viduje viešpatavo tvarka. Persimetus chaosui iš Lenkijos į Lietuvą, abi valstybės prarado savo savarankiškumą. Tiek senovėje, tiek dabar progresuojančios valstybės pagrindas yra sumani valdžia, kuri išlaiko tvarką, teisingumą, kuri užtikrina gyventojų saugumą ir laiku pramato ateities galimybes.

Netruksta galvojančių, kad už mūsų valstybės nesėkmės yra kalta demokratinė santvarka, davusi laisvę kriminaliniam gaivalam veikti už įstatymų ribų. Tai pigus pasiteisinimas. Demokratija turi įstatymų leidžiamą ir vykdomą galią. Ji gali ir privalo pažaboti nusikalstamumą tinkamai panaudodama šią galią. Kad to

neamatot Lietuvos, yra kalti jos vadai, kurie, vietoj demokratijos, įgyvendino anarchiją. Turime visas demokratijai reikalingas institucijas, tik jos praktikoje neveikia. Tikrumoje Lietuva turi per daug parlamentarų, ministerijų, visokių komisijų, patarėjų ir daug bereikalingų išlaidų.

Dabartinės Lietuvos problema yra trūkumas efektyvios valdžios, kuri įvestų tvarką visose ministerijose, savivaldybėse ir iš vis valstybiniam gyvenime. Apie tai žino Lietuvos žmonės, manau, ir pati valdžia. Kodėl ji nesiryžta pakeisti dabartinę padėtį? Prisibijo ji mafijos ir spekuliantų? O gal yra valdžios vyrų turinčių ryšius su nusikalstamumo grupėm? Nesupranta ji, jog netvarka ir korupcija yra nesuderinamos su valstybės progresu? Gal valdžia nežino, kaip pradėti tvarkyti šį reikalą? Bet kuris teigiamas atsakymas į šiuos klausimus būtų ženklas, kad mūsų šalį valdo vyrai nenusimaną apie valdymą.

Mūsų šalis atgavo nepriklausomybę neturėdama užsienio skolų, ekonominės krizės nei gamtos katastrofų. Perėmusiems valdžią beliko taupiai administruoti šalį ir spręsti vieną po kitos

problemas susijusias su Rusijos rinkų daliniu praradimu. Nebuvo jokio reikalo nuo diktatūros pereiti į netvarką, kaip kad padarė mūsų pirmosios valdžios. Dabar būtumėm kitokioj padėtyj, panašioj į Estijos ar Čekijos.

Sitūlosi nemaloni išvada: Lietuvai trūksta normaliai dirbančios valdžios. Dėl to mūsų valstybė nėra pilnavertė. Juk valstybė sudaro teritorija, joj gyvenanti tauta ir valdžia. Dėl to Lietuva, kaip valstybė, yra pajojuj. Valdžios tuštumą privalom užpildyti mes patys. Kitaip galėtumėm ką tik atgautą nepriklausomybę vėl prarasti.

Verta paminėti, jog Maskva savo pretenzijų į Baltijos pajūrį niekad neatsisakė nei atsakys. Rusija laukia progos atstatyti imperiją senose jos sienose. Mūsų laimei, kol kas Rusijos aukščiausia valdžia yra Jelcino rankose. Greičiausiai ji ir liks iki sekančių rinkimų 1996 m., kada valdžią žada perimti nacionalistiškai nusiteikę vadai. Mums belieka pora metų susitvarkyti viduje, jei nenorim būti viena iš pirmųjų rusiškų imperializmo aukų. Liko mažai laiko. Ko nepadarėm per 4 metus, privalom padaryti per daug

trumpesnį laiką. Tam reikia, kad dabartinė valdžia pradėtų rimtai valdyti, arba užleistų savo vietą kitiem, išmaningesniem.

Kaip Mindaugo, Gedimino, Algirdo, Kęstučio ir Vytauto laikais mūsų valstybė klestėjo dėka jos vadų sumanumo, ryžto ir energingumo, taip šiandien ji skursta ir praranda valstybingumą dėl tinkamų vadų stokos. Kad pretendantai į valdžią nešioja Vytauto ar Algirdo vardus, nieko nereiškia. Ne vardas, bet charakteris ir asmenybė yra vado atributai.

Minėdami valstybės įkūrimo dieną, privalom plačiau ir objektyviau pažvelgti į dabartinę Lietuvos padėtį. Norim ar nenorim, atsakomybė už mūsų valstybės išlaikymą krenta ant dabartinės kartos pečių. Kur mes lietuviai begyventumėm: Amerikoj, Europoj, Australijoj ar pačioj Lietuvoje, nuo šito įsipareigojimo negalim pabėgti.

Iševija yra organizuota tautos dalis nežiūrint, kad Vilniaus valdžios vengia ją tokia pripažinti ir įtraukti į mūsų valstybės atstatymo darbą. Tai yra tik laikinas nenormalumas. Užsienio lietuviams privalu atydziai sekti įvykių raidą Lietuvoj ir dėl jos viešai pasisakyti. Mūsų tyła galėtų būti klaidingai įvertinta, lyg tai mes pritartumėm dabartiniam netvarkos ir korupcijos režimui, statančiam į pavojų mūsų valstybės ateitį.

Juridinis nesusipratimas atrišo rankas politiniam manevruvi?

Kęstutis Jauniškis ir Artūras Račas

Lietuvos piliečių iniciatyvinė grupė ekonominiam referendumui surengti birželio 20 d. Seimo priimamojo vedėjui R. Valentukevičiui įteikė 62 aplankus su 561,423 piliečių, pritariančių referendumui, parašais.

Birželio 17 d. Seimo pirmininkas atsiskakė priimti parašus, motyvuodamas tuo, kad pagal galiojantį Referendumo įstatymą tai turėtų padaryti Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas, kurio jau nėra antri metai.

Priimamojo vedėjas sakė, kad jis nėra Seimo įgaliotas priimti piliečių parašų lapų, tačiau sutinkas juos pasaugoti, o po to perduoti Seimo vadovybei. Seimo pirmininkas C. Juršėnas įteikimo procedūroje nedalyvavo.

Anot Seimo nario A. Katkaus, iš viso buvo surinkta 610,000 parašų, tačiau dalį iniciatyvinė grupė dėl įrašų netikslumų ar neaiškumų atmetė. Opozicijos lyderio V. Landsbergio nuomone, birželio 21 d. turėjo įsigaliooti Referendumo įstatymo pataisas, tačiau - ir ta diena, kai turėjo būti baigti rinkti parašai ir įteikti Vyriausiajai rinkimų komisijai, todėl, pasak V. Landsbergio, Seimo dauguma gali nuspręsti, jog iniciatyvinė grupė įteikti parašus pavėlavo.

Opozicijos lyderis prisiminė 1988 m. rudenį, kai į Maskvą buvo vežama 1.8 milijono Lietuvos gyventojų, protestuojančių prieš bandymus keisti SSRS konstitucija, parašų. Pasak V. Landsbergio, net totalitarinės valstybės tarnautojai parašus priėmė be kliūčių - buvo neleista tik Maskvos gatvėmis nešti Lietuvos vėliavos.

Apie tai, koks tolesnis 62 aplankų su piliečių parašais kelias ir

kodėl birželio 17 d. Seimo pirmininkas šių parašų nepriėmė, Seimo rūmuose surengtose spaudos konferencijose kalbėjo opozicijos lyderis V. Landsbergis ir pats Seimo pirmininkas C. Juršėnas.

„Iššaukiančiu, bet, matyt, gerai apgalvotu“ pavadino opozicijos lyderis V. Landsbergis Seimo pirmininko C. Juršėno sprendimą nepriimti beveik pusės milijono Lietuvos piliečių parašų dėl ekonominio referendumo surengimo. Neaišku, anot jo, tik tai, ar LDDP nusprendė ir toliau laikytis tokios pozicijos, ar C. Juršėnui paprasčiausiai buvo pavesta laimėti laiką.

V. Landsbergio teigimu, susimąstyti verčia ir Seimo pirmininko poelgio argumentavimas. Kaip teigė opozicijos lyderis, Lietuvoje yra dar daug įstatymų, kuriuose minima Aukščiausioji Taryba arba Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas, tačiau tai nereiškia, kad tie įstatymai negalioja. Kadangi, V. Landsbergio teigimu, Seimas yra Aukščiausiosios Tarybos tęsėjas ir jos funkcijų perėmėjas, Seimo valdyba turėtų perimti Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo funkcijas. „Jei taip iki šiol nėra nutarta, tai parodo, kad Seimo vadovai neatliko savo pareigų ir iki galo visko nesutvarkė“, - sakė V. Landsbergis.

Anot jo, opozicija nesirengia svarstyti, ar turi vėl susirinkti Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas, nors, V. Landsbergio nuomone, pagal trečiąjį įstatymo dėl Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos straipsnį tai būtų galima padaryti.

„Negali būti nepriimtas bet kurio Lietuvos piliečio pareiškimas Seimui, juo labiau negali būti

nepriimtas beveik pusės milijono piliečių pareiškimas“, - pažymėjo opozicijos lyderis. Jo nuomone, ši problema - tai geros ar blogos valios klausimas ir LDDP turėtų rasti geros valios teigiamai jį išspręsti. „Sunkiai tikėtina, kad jie nutartų spjauti į veidą pusei milijono rinkėjų ir piliečių“, - sakė V. Landsbergis.

Seimo pirmininko C. Juršėno teigimu, dabar dar galioja LSSR laikais priimtas Referendumo įstatymas, nors Prezidentas C. Juršėno žiniomis, pasirašė Referendumo įstatymo pataisas, kurios įsigalios paskelbus jas „Valstybės žiniose“. Senajame Referendumo įstatyme numatyta, kad parašus priima ir juos tikrina Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas, kurio dabar nėra, o pats Seimo pirmininkas nenorįs imtis šių funkcijų, juolab be Seimo įgaliojimų. „Aš nenoriu viršyti savo įgaliojimų ir pažeisti įstatymus“, - kalbėjo C. Juršėnas. Jis priekaištavo iniciatyvinei referendumo grupei, jog ji iš anksto nesirūpino reikiamomis Referendumo įstatymo pataisomis - „ar aš turėjau pasirūpinti svetimų referendumu“.

Pasak Seimo pirmininko, iniciatyvinė grupė nesilaikė galiojančio įstatymo, nes atnešė įteikti ne baigiamąjį aktą, kurio reikalauja įstatymas, o tik dalį parašų lapų. Seimo pirmininkas pripažino, jog tai, kad nėra institucijos, priimančios ir tikrinančios piliečių parašus dėl referendumo, yra „juridinė kolizija, kurioje visi atsidūrėmė“. Paklaustas apie galimybę sukviesti Aukščiausiosios Tarybos prezidiumą, Seimo pirmininkas sakė, jog tai nerealu.

Parlamento vadovas informavo, kad jau parengti Seimo

nutarimo projektai, padėsiantys išspręsti susidariusią problemą - juose numatyta, kad Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo funkcijas atliks Vyriausioji rinkimų komisija.

C. Juršėnas nesutiko su V. Landsbergio teiginiu, kad jam buvo pavesta nepriimti parašų, ir taip laimėti laiką. Jo nuomone, „opozicijai labiau rūpėjo triukšmas, o ne piliečių valios išforminimas“.

„L.R.“

Įsteigta Lietuvos moterų katalikių sąjunga

Vilniaus, birželio 16 d. (ELTA). Birželio 15 dieną Lietuvos katalikių mokslo akademijos salėje lietuvių katalikių organizacijų atstovės susitiko su Pasaulio lietuvių katalikių moterų organizacijų sąjungos pirmininke profesore daktare Aldona Slepetyte-Janačiene. Viešnia iš JAV parėmė susitikimo dalyvių iniciatyvą steigti Lietuvos moterų katalikių sąjungą. Buvo priimti sąjungos įstatai, išrinkta valdyba, sudaryta darbų programa iki pirmojo suvažiavimo.

Lietuvos moterų katalikių sąjungos pirmąjį suvažiavimą numatyta surengti šių metų rudenį.

Naujosios sąjungos steigiamajame susirinkime dalyvavo aštuonių moterų organizacijų atstovės.

„L.R.“

LAIKO ŽENKLAI

Birželio 15 d. Aukščiausiasis Teismas patvirtino Vilniaus miesto antrosios apylinkės teismo nuosprendį, jog buvęs Lietuvos banko valdybos pirmininkas R. Visokavičius buvo apkaltintas neteislingai.

Maždaug prieš pusmetį, kai Seimas balsavo dėl tuometinio Lietuvos banko valdybos pirmininko nušalinimo nuo pareigų dėl jam iškeltos bylos, agituodamas įstatymų leidėjus paremti prokuroro sprendimą, Seimo pirmininko pavaduotojas E. Bičkauskas pasakė: „Aš nežinau, ar prokuroro sprendimas yra teisingas, bet jis yra teisėtas“. Šis elegantiškas posakis buvo daug kartų cituojamas prieš pusmetį, o Aukščiausiojo Teismo posėdyje jį pakartojo advokatas K. Lipeika, akivaizdžiai abejodamas jo logika, kuri iš tiesų yra žiauri. Pabandykite įsivaizduoti save neteislingai apkaltintą ir suprassime, kaip nemalonu žinoti, kad kažkas turi tokią teisę.

Nuo klaidų, žinoma, niekas nėra apsaugotas, ypač policininkas ar tardytojas, kuris, žengdamas pirmą lemtingą žingsnį, nežino, ką suras, žengęs kitą. Kai tarp keliolikos sprendimų vienas ar du - neteisingi, tai galima priimti kaip žiauriai būtinybę, bet ar buvo Lietuvoje nors viena skandalinga byla, kur kaltinimai pasitvirtino arba buvo iki galo išaiškintas nusikaltimas?

Aukščiausiojo Teismo sprendimas dėl R. Visokavičiaus bylos yra proga dar kartą priminti generaliniam prokurorui A. Paulauskui jo duotą žodį atsistatydinti, jei kaltinimas buvusiam Lietuvos banko valdytojui nepasitvirtins. Tačiau generalinio prokuroro atsistatydinimas nėra „Lietuvos ryto“ tikslas.

Vieno asmens atsistatydinimas negali išspręsti problemų, kurias apnuogino buvusio Lietuvos banko valdybos pirmininko teismo procesas. Iš anksto buvo aišku, kad ši byla yra politinė, pakurstyta daugybės politinių ir komercinių interesų. Tačiau juos realizavę politikai išsibėgiojo po kampus, bet policininkai, tardytojai ir prokurorai nuo savo darbo rezultato pabėgti negali, nors dauguma jų turėjo toki profesinį interesą. Kodėl teisininkai profesionalai įsivėlė į šį politinį žaidimą?

Prisiminkime 20 mln. litų kredito istoriją nuo pat pradžios: 1993 m. liepos mėnesį Vilniaus miesto ekonominės policijos tardytojas gauna informaciją, jog iš Lietuvos banko į komercinį banką yra pervesta 20 mln. litų. Kokią išvadą policija padaro vien iš šito fakto? - Pinigai išimti iš valstybės fondų!

Nuo socializmo išsilydžiusio žmogaus reakcija į tą patį faktą būtų visai kitokia. Pirmas jo klausimas būtų: ar bankas patikimas, ar pinigai nepražus. O norint sužinoti, ar pinigai išimti iš valstybės fondų, pakanka patikrinti dokumentus tame banke, į kurį jie buvo pervesti.

Atsakymą galima surasti per kelias minutes, pasižiūrėjus, ar pervadant pinigus nebuvo pakeistas jų savininkas. Išvada dėl tokio fakto sutilptų į pusę puslapio, o R. Visokavičiaus byla - 8 tomų!

„Lietuvos rytas“ stengėsi

neakcentuoti absurdiškų kaltinimo aspektų, kol bus išaiškintas pats faktas, ar 20 mln. litų savininkas bankinių operacijų metu tikrai nebuvo pakeistas. Dabar, kai savo sprendimą paskelbė ir Aukščiausiasis Teismas, galima kalbėti ir apie absurdišką logiką, kuria buvo pagrįsti neteisingi faktai.

Jeigu teismas nebūtų buvęs viešas, niekas apie tą absurdą nė nebūtų sužinojęs. Daug tokių skandalingų bylų taip ir numirė, visuomenei nesupratus, dėl ko jos buvo iškeltos. Žmones patenkina mitas, kad kažkas kažką papirko. Teisininkus tas mitas taip pat patenkina, nes dažniausiai lieka neaišku, ar kažkas papirko tą pareigūną, kuris apkaltino žmogų, ar tą, kuris jį išteisino. Nei prokurorams, nei teisėjams už savo sprendimus atsakyti nereikia. O politikai politinė byla domisi tol, kol ji naudinga jų tikslams.

Kai R. Visokavičiui buvo iškelta baudžiamoji byla, tuometinį Lietuvos banko valdybos pirmininką šoko ginti konservatoriai. Kur jie yra

4 šiandien, kai reikia paskelbti galutinį šio skandalo rezultatą? Nė vienas iš jų nepasakė viešai, jog mūsų teisinės insitucijos, valstybės kontrolė visai nepajėgi nagrinėti ekonominių bylų, kad reikia surasti pinigų ir siūsti bent keletą jaunų teisininkų mokytis į geriausius pasaulio universitetus.

Kai mūsų nacionalinė valiuta bus devaluota iki 8 litų už dolerį, tada, ko gero, visiems pasidarys aišku, kiek visuomenei kainavo teisininkų nemokėškumas, padėjęs politikams sugrauzti jauną gabią Lietuvos banko vadovų komandą.

Kol daug kalbama apie teisinę Lietuvą ir mažai daroma, kad ji būtų, atsiranda baudžiamosios bylos, panašios į absurdo anekdotus, kaip antai: skrenda dvi silkės: viena raudona, kita - į kairę. Tai nėra tik vaizdingas palyginimas. Šis anekdotas puikiai atspindi R. Visokavičiaus pateikto kaltinimo logiką, kuria pagrįsta tardytojo G. Jasaičio ir prokurorės L. Vilčinskienės sukurta istorija, kaip buvęs Lietuvos banko valdybos pirmininkas bandė pavogti 20 mln. litų.

„L.R.“

Rusija prisijungė prie NATO programos

Bruselis (ITAR-TASS). Rusija prisijungė prie NATO pasiūlytos programos „Bendradarbiavimas taikos labui“. Rusijos užsienio reikalų ministras Andrejus Kozyrevas aljanso būstinėje pasirašė dokumentą dėl dalyvavimo šioje programoje bendrųjų principų. Programai „Bendradarbiavimas taikos labui“ jau pritaria 20 Centrinės, Rytų ir Šiaurės Europos šalių.

JAV valstybės sekretorius Warrenas Christopheris (Vorenas Kristoferis) Rusijos prisijungimą pavadino istoriniu žingsniu. Kaip

žinoma, neseniai Rusija pasirašė susitarimą su Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija. Planuojama, kad Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas greitai pasirašys susitarimą su Europos Sąjunga ir tokiu būdu gaus teisę nemažai Rusijos prekių eksportuoti į Europą. Liepos mėnesį Rusija dalyvaus Neapolyje „didžiojo septyneto“ konsultacijose, skirtose svarbiausiems tarptautinės politikos klausimams. Taigi Rusija vis labiau atgauna savo politinę vertę, nors ekonomikos pakilimo dar teks palaukti.

„L.A.“

Rusija: kariuomenė neišeis iš Estijos, kol nebus sudaryta sutartis dėl pensijų Rusijos kariškiams

Maskva (BNS). Estijos ir Rusijos derybos dėl rusų kariškių, gyvenančių Estijoje, pensijų nebuvo sėkmingos. Pasak derybų delegacijos vadovo Vasilijaus Svirino, tik susitarus šiuo klausimu Rusijos kariuomenė bus išvesta iki vasaros pabaigos. Estija reikalauja, kad rusai, kurie negavo leidimo gyventi Estijoje, išvyktų iš šalies.

Jeigu Rusija sutiktų su šiuo reikalavimu, ji būtų atsakinga už tai, kad iš Estijos būtų masiškai deportuoti kariškiai pensininkai, sakė Svirinas.

Iš Talino BNS praneša, kad Estijos prezidentas Lennartas Meris pareiškė netikėjimą, kad JAV prezidento Billo Clintono vizitas į Rygą paspartintų Rusijos

JAV kardinolų ir arkivyskupų laiškas prez. B. Clintonui

JAV kardinolai, arkivyskupai ir vyskupų konferencijos pirmininkas pasiuntė šalies prez. Bill Clinton laišką, kuriame išsakomas didelis susirūpinimas dėl JAV pozicijos Cairo konferencijoje. Šį rugsėjo mėnesį numatyta konferencija turi svarstyti pasaulio gyventojų ir vystymosi problemas. Valstybės susitikimo dalyvės numato skirti lėšas gimstamumo ribojimui trečiojo pasaulio šalyse: abortui, kontracepcijai ir sterilizacijai. Be to, susitikime bus kalbama apie teisinės šeimos sąvokos peržiūrėjimą, kas reikštų kad šeimos teisės pripažįstamos paties įvairiausio tipo žmonių

sąjungoms - taip pat ir nepastovioms bei homoseksualioms poroms.

JAV kardinolai ir arkivyskupai pabrėžia, kad gyventojų prieaugio ribojimas toli gražu nėra tinkamas būdas ekonominiam gerbūviui pasiekti. Netgi jei taip būtų, principas - geresnis gyvenimas mažesniai skaičiui žmonių, negimusųjų sąskaita yra amoralus ir JAV, kaip žmogaus teises gerbianči ir ginanti šalis, negali tokio principo remti.

Pabrėždami, kad tik pastovi vyro ir moters sąjunga padeda vaikams augti emocionali tvirtumais ir socialiai, JAV kardinolai primena prez. Clintonui

LIETUVOS ALPINISTAS UŽKOPĖ Į MAKINĮ

Alpinistas Vladas Vitkauskas. V.Ščiavinsko nuotr.

Pasiekė žinia, jog birželio 12 dieną mūsų šalies alpinistas Vladas Vitkauskas užkopė į aukščiausią Šiaurės Amerikos viršukalnę Makinį, kurios aukštis - 6193 metrai.

V. Vitkausko rėmėjo - žurnalo „Lithuania in the World“ redakcijos persiūtame fakse alpinistas rašo: „Aš užnešiau mūsų vėliavą ant Makinio viršūnės - tą pačią vėliavą, kurią turėjau pernai kopdamas į Everestą ir Elbrusą. Kopiant pūtė labai stiprus ir šaltas vėjas, ypač virš debesų sluoksnio. Galėjau sušalti ir pasiklysti. Per vieną dieną pakilau 2000 metrų - aukščio skirtumą tarp 4200 aukštyje esančios bazinės stovyklos iki viršūnės. Pirmasis mano mėginimas užkopti į Makinį birželio 10 d. buvo nesėkmingas. Oras pasitaikė labai blogas ir teko pasukti atgal nuo 4800 metrų“.

Faksas baigiamas taip: „Aš ir Mindaugas Kuzminskas jaučiamės labai gerai. Tikimės grįžti į Ankoridžą birželio 20 d.“

Prisiminsime, jog praėjusiais metais V. Vitkauskas užkopė į aukščiausią pasaulio viršūnę Everestą (8848 metrai) bei aukščiausią Kaukazo kalną Elbrusą (5692 metrai).

„Lietuvos ryto“ inf.

kariuomenės išvedimą iš Baltijos šalių. Anot jo, Rusija jau seniai priėmė politinį sprendimą šiuo klausimu. Clintono vizitas nepaveiks pasaulio valstybės, kuri vadinama Rusijos Federacija, sakė Meris. Kaip žinoma, Clintonas praėjusį rugsėjį buvo užsiminęs, jog nori aplankyti Baltijos valstybes. Deja, į Estiją jis negalėjo vykti, nes Talino aerouosto pakilimo takas per trumpas prezidento lėktuvui.

„L.A.“

jo paties žodžius apie JAV visuomenę: neįmanomas visuomeninis atsinaujinimas šalyje kur beveik pusė vaikų yra nesantuokiniai ir niekada nepažino šeimos. Jūs pats, - rašoma laiške, - pripažinote, kad vaikus auginą šeima, o ne valstybė. Mes norėtume pridurti, kad neįmanoma pasaulio pažanga ir atsinaujinimas, jei bus remiami ir propaguojami įvairiausi šeimos pakaitalai.

Mes prašome, baigia savo laišką JAV katalikų Bažnyčios hierarchai, kad Jūs, kaip šalies vadovas, neremtumėte programą, kenksmingą tiek mūsų, tiek ir kitų visuomenėms.

LRTV

Zavėjosi ne tik krepšiniu... VIETOJ ATSIŠVEIKINIMO ŽODŽIŲ

- Ne, sporto žurnalisto darbo nekeisčiau į kitą...- sakė Vytautas Zelenkevičius (Zeliukas), kai prieš septyniolika metų jį sveikinome su 50-mečiu.

- Apie ką įdomiausia rašyti?

- Apie krepšinį, kuris Kaune turi gilią šaknis ir didžiulę žiūrovų auditoriją, ir apie žmones. Žinoma, gerus. Suskaičiavau, kad apie žmones parašiau keturiasdešimt apybraižų. Ar jiems visiems tai patinka - nežinau, bet esu girdėjęs ir pagyrimų.

- Sporto žurnalisto profesija neleidžia ramiai gyventi, nes nuolat ragina skubėti. Ar nepagalvojai apie ramesnį darbą?

Vytautas Zelenkevičius:

- Baigęs Vilniaus universitetą, dirbau Pedagoginės literatūros leidykloje redaktoriumi, bet kai pakvietė į „Sportą“, nedvejodamas sutikau. Sportas buvo ir lieka mano didžiulė aistra.

Tada sužinojome, jog Vytautas buvo Kauno moksleivių spartakiados 1000 metrų bėgimo čempionas, žaidė VI gimnazijos, laimėjęs Respublikos gimnazijų krepšinio varžybas, komandos

sudėtyje, yra gynęs Kauno garbę tarp miestinėse lengvosios atletikos varžybose - bėgo 5000 metrų nuotolį.

V. Zelenkevičiaus nuomone, kartais žmonės, rašantys sporto temomis, geras varžybas palygina su spektakliu. Tai ne tas pat. Spektaklio baigmę beveik visi žino iš anksto, o kaip pakryps sporto varžybos - niekas negali pasakyti. Sportas ir žavus savo netikėtumais, paslaptingumu. Dėl to aistruliai ir veržiasi į stadionus, sales, kitas arenas.

Vytautas buvo įdomus pašnekovas ne tik sporto, bet ir literatūros, dailės ir net muzikos temomis. Jis žavėjosi tradicine poezija ir jos atstovais - Salomėja Nėrimi, Justinu Marcinkevičiumi, Algimantu Baltakiu, satyriku Vladu Simkumi. Yra ir pats bandęs jėgas poezijoje (girdėjau skaitomas per radiją jo poemėles vaikams - K.A.), rašė recenzijas „Literatūroje ir mene“. Domėjosi dailė ir nusiromė. Matyt, turėjo įtakos ir tai, kad jo žmona žinoma grafikė Laima Barisaitė.

Nuotraukoje: Kauno sporto žurnalistai pasirošę pradėti draugiškas futbolo rungtynes su kolegomis iš Vilniaus. Pirmasis iš dešinės - V. Zelenkevičius (Zeliukas).

Žurnalistas V. Zelenkevičius parašė bukletą „Kaunas“, jis - vienas iš autorių knygos „Lietuvos krepšinis“, apybraižų rinkinio „Čempionai greta mūsų“. Jo apybraižas skaitėme daugelyje žurnalų ir laikraščių.

Beje, mėgo kurti tekstus dainoms apie krepšinį.

Ir šiandien mums skamba V. Zelenkevičiaus pasakytai žodžiai: „Ne, sporto žurnalisto darbo

nekeisčiau į kitą...“

Ir neiškeitė. Toks išliko iki mirties.

Vilniuje jį palydėjome į paskutinę kelionę gegužės mėn. 25 d.

Kęstutis Andziulis

(A.†A. V. Zelenkevičius (Zeliukas) „Ateities žingsnių“ Redaktorės Jonės Zitkevičienės brolis - Red.)

Dailininko A. Valeškos paroda: bažnytinis menas, tapyba, vitražas

Vida Savičiūnaitė

Kauno paveikslų galerijoje atidaryta lietuvių dailės klasiko, antrąją savo gyvenimo dalį praleidusio išeivijoje ir tik vieneriems metams likus iki mirties sugrįžusio į Tėvynę, Adolfo Valeškos (1905-1994) darbų paroda. Ekspozicija atspindi visą dailininko kūrybinę raidą. Tai pirmoji tokia pilna jo kūrinių paroda pokarinėje Lietuvoje.

A. Valeška 1928-aisiais baigė Kauno meno mokyklą (prieš tai studijavo komerciją Voroneže), įkūrė Nepriklausomų dailininkų draugiją, kuriai ir vadovavo 1930-1933 metais, Kaune įsteigė bažnytinio meno studiją, iki 1940-ųjų vadovavo Bažnytinio meno

muziejui, 1941-1944 metais buvo Vilniaus dailės muziejaus direktorius, dėstė Dailės akademijoje. 1944-aisiais emigravo į Vokietiją, po penkerių metų persikėlė į Čikagą. 1993 metais A. Valeška grįžo į Kauną, o šią gegužę atgulė amžinam poilsiui, nebesulaukęs savo kūrybos parodos ir 90-ojo gimtadienio.

A. Valeškos talentas ir asmenybė prieškarinio Lietuvos kultūroje paliko tokius reikšmingus pėdsakus, kad net sovietinė istoriografija nedrįso nutylėti šio menininko kūrybinių ir organizacinių nuopelnų. To meto lietuvių dailės vertintojų dėmesį

atkreipė savitas, išreikštai modernus dailininko braižas kuriant portretus, natūrmortus, figūrines kompozicijas, peizažus, vitražus ir freskas. A. Valeškos kūryboje pasireiškė arsininkų įtaka.

Kaune eksponuojama A. Valeškos darbų paroda (jos pagrindą sudaro 90 bažnytinio meno projektų, 29 tapybos darbai, bandymai scenografijos srityje) skiriama į tris dalis. Pirmiausia lankytojus pasitinka bažnytinio meno projektai (dauguma jų - šeimos nuosavybė): koplyčių, vargonų, balkonų, pagrindinių bažnyčios interjerų, koplytstulpių, krikščioniškos simbolikos, kiti

projektai, skirti Lietuvos (Kelmės, Veliuonos), bet daugiausia Amerikos maldos namams. Antroje parodos salėje - prieškarinė A. Valeškos tapyba, o trečiojoje - darbai, sukurti emigracijoje. Čia eksponuojamas ir jo vitražas „Popiežius Jonas Paulius II“, sukurtas 1981-1982 metais, po pasikėsinimo į Šventąjį Tėvą. Atskira vitrina supažindama su A. Valeškos asmeniniais dokumentais, šeimos, draugų ir kūrinių nuotraukomis, apdovanojimais. Čia randame ir poeto Kazio Bradūno dedikaciją dailininkui jo 85-ojo gimtadienio proga: „Visą gyvenimą kovojai - Prieš diletantus ir snobus. - Tavęs negąsdino pavojai - Tikėjai, kad kitaip dar bus.“ „L.R.“

Guliverio kelnės Lietuvos rekordų šventėje atiteko mažai mergaitei, o Arvydui Saboniui skirtas vėdaras - visiems labiausiai išalkusiems

Ramunė Lazauskaitė

Birželio 18 d. Kaune vyko šventė „Lietuvos rekordai - Guinnesso knygoje“. Vidurdienį Muzikinio teatro sodelyje su kandidatais į Lietuvos rekordininkus galėjo susipažinti visi norintieji, o vakare turtingesnieji, įstengę užmokėti už bilietą 30 litų, galėjo paklausti sąmojingų bentskiausio A. Rožicko komentarų, dalyvauti varžytinėse ir net paragauti kokio rekordininko.

Jų šįkartą būta visokių - saldžių ir pikantiškų, megzčių ir siūtų, taip pat gyvų. Štai septynerių metų kaunietis A. Paulauskas buvo pripažintas jauniausiu Lietuvoje būgininku - džiaza jis groja nuo ketverių metų, šiame vakare koncertavo su klaipėdiečių ansambliu „Metal Suringers“. Berniukui atiteko ir firmos „Alex“ prizas - 1000 litų. Dantingiausiu šalies žmogumi pripažintas 28 metų H. Leksas - stomatologo pažyma patvirtino, kad jau gimdamas jis turėjo užprogramuotas vietas 33 dantims.

Kaip visada aktyviai į rekordų varžytuves įsijungė kulinarai. „Vilijos“ restoranas šventei iškepė 2 metrų 10 centimetrų aukščio, 4 metrų apimties ir 180 kilogramų svorio šakotį, vadinamą „skruzdėlynu“. „Pasimatymas“ A. Sabonio trisdešimtmečiui paskyrė 30 metrų ilgio vėdarą. O picerija „Pizza Jazz“ iškepė 1 metro ir 3 centimetrų ilgio, 60 centimetrų pločio, 8 kilogramų ir 200 gramų svorio picą.

Studentai ir moksleiviai, matyt, neturėdami rekordininkams reikalingų kalnų produktų, šventei puolė megti ir siūti. Aštuonios Kauno tekstilinių mokyklos moksleivės iš 14 metrų audinio ir 40 metrų mezginių pasiuvo žavingą 6 metrų 25 centimetrų pločio ir 1 metro 20 centimetrų ilgio prijuostelę. Panevėžio KTU pirmakursiai į rekordų šventę atgabeno savo garsiąją 45 žmonėms skirtą beretę, Kauno aukštesniosios

meno mokyklos meistrė V. Steponavičiūtė ir studentė A. Lenkutytė trisdešimties valandas ir pasiuvo 8 metrų 60 centimetrų pločio ir 1 metro 40 centimetrų ilgio kelnės. Pastarosios turėjo didelį pasisekimą - varžytinėse jų kaina pakilo nuo 50 iki 105 litų, pretendų į šias Guliverio kelnės buvo ne vienas, bet jas nupirko mylintys tėvai savo mažametei dukrai. Reikia manyti - tik pažaisti, nes vargu ar jie planuoja, kad dukra užaugs tokia storulė. Prijuostė buvo nupirka už 21 dolerį, didžioji pica ir „skruzdėlynas“ tapo labdara ir nukeliauja į vaikų namus.

Nors vakaro vedantysis A. Rožickas ir labai stengėsi, netgi sugebėjo už 70 litų parduoti „katę maiše“ - kaip vėliau paaiškėjo - konjanko butelį, tačiau ir bentskiausias nepajėgė už 5 tūkstančius dolerių kam nors įsiūlyti savo „Bentski Pobodą“, už 500 litų - jį smauglį panašaus vėdaro.

Tada „Pasimatymo“ direktorė D. Bareišytė ir gamybos vadovė V. Sužėdienė nutarė vėdarą padovanoti A. Saboniui ir A. Rožickui. Kadangi žinomo krepšinininko renginyje nebuvo, o vėdaras - neilgo saugojimo laikas, jį valgyti teko vienam bentskiausiam, pasikvietus į talką visus išalkusius.

Visų rekordų autoriai iš Lietuvos rekordų registruojančios agentūros „Factum“ gavo jų pačių ar jų padarytų daiktų unikalumą patvirtinančius pažymėjimus. Organizavo renginį reklamos agentūra „Devalta“.

„L.R.“

Kerštas Lietuvai iš anos pusės Atlanto Ivykiai Ruandoje

Jau kelinti metai, kaip „Amerikos balsas“ lietuvių programoje, įsigėdė lietuvių kalbą suluošinti, arba visiškai panaikinti. Kas dieną vis daugiau, ir daugiau teršdami lietuvių kalbą įvairiais lietuviams negirdėtais žodžiais, pasiteisindami būk tai tarptautiniai žodžiai. Tai tik akių mulkinimas. Vienas Lietuvos Seimo narys savo laiške išsireiškė: - gal tokie žodžiai priartins Lietuvą prie Europos? - Ne gerbiams Tamsta, šitokius žodžius žinodamas, su angliu nesuskalbėsi, nes tokie žodžiai nei angliškai, nei lietuviškai, tik tai kažkoks šlamštas, su kuriuo „Amerikoks balsas Vašingtone“, ir „Laisvosios Europos radijas Vokietijoje“ kažkokiais keršto, ar mūsų prešui pasidavimu, nuodina ne tik Lietuvą, bet ir išėivija. Kartojtu, šitokius žodžius žinodami mes nieko neatsieksime, todėl, jei mes ištariame frakcija, tai anglas ištaria (frakšin, o rašo - fraction). Jeigu mes ištariame - situacija, tai anglas ištars (situeišin, rašo - situation). Jeigu mes ištariame - aukcionas, tai anglas ištars (okšin, rašo, aucion). Mes ištariame, - koperacija, anglas ištars (corporation). - Policija, anglas ištaria (polys, bet rašo, police). Anglas ištaria komitį, (komitetas, bet rašo, committee). - Peilis, anglas ištaria (naif, bet rašp, knife) ir t.t.

Reikia nepamiršti, kad angliu tarimas ir rašyba, visiškai skirtingi. Mokėsi angliškai kalbėti, bet negalėsi rašyti. Mokėsi rašyti, negalėsi kalbėti. Cia turi eiti abudu kartu, jeigu norėsi mokėti angliškai rašyti ir kalbėti. O iš šitokio pamėgdžiojimo, kaip kad „AB“ mums bruka, tai čia tik specialus žmonių supriešinimas. Taip išeis, kad mes nemokėsimė nei angliškai, nei lietuviškai, ir tarpe savųjų nesuskalbėsimė, ir dar galų gale, pradėsimė tarp savęs muštis, ką šitie mūsų Tautos išdavikai turės skanaus juoko supriešinė mus. Cia turėtų įsikšti Lietuvos Vyriausybė, ir štuos du širšų lizdus kaip „AB“, ir „Lais. Europos radiją Vokietijoje“, nutildyti, ir labai greitai. Taip pat, uždrausti svetimžodžių vartojimą visose srityse. Šitoks lietuvių kalbos švarinimas, kaip kad, - Lietuvių Kalbos Komisija, arba Lietuvių Kalbos Inspekcija savo laiškuose pasisakė, jog jau šiemet 40 svetimžodžių bus išimta iš lietuvių žodyno. Tai čia šitie ponai tik šposus krečia, o kodėl ne visus iš karto? Anglai kas dieną vartoja apie maždaug 8000 žodžių, tai kiek metų truks juos išprašyti, šimtą metų, ar net tūkstantį metų? Kolei 40 svetimžodžių iškrapštys, šimtas tokio šlamšto naujų ateis. Lietuvos Seimo nariai, turėtų raginti Lietuvos

Vyriausybę daugiau susirūpinti šiuo klausimu, jei dar už kelių metų norime Lietuvoje girdėti kalbant švariai lietuviškai.

Atsiprašau už išsireiškimą - bet jeigu šitokių tautos išdavikų būtų buvę hitlerinėje Vokietijoje, kalbos nėra, Hitleris būtų tokius sukimšęs į dujų kameras.

Visame pasaulyje rasime dviejų rūšių žmonių, gerų ir blogų. Kvailų, ir protingų, bet šitokių bepročių, tai net tolimiausiam laukinių krašte, pavyzdžiui kaip Naujojoje Gvinėjoje, arba Amazonės upės džiunglių laukiniai nesišidina iš savo kalbos kaip Lietuvoje civilizuotame ir kultūringame krašte pradėjo žmonės tyčiotis iš savo pačių gražios lietuvių kalbos, įžeidinėdami viso pasaulio lietuvius. Visame pasaulyje lietuvių protestuoja prieš šitokį vėmalą. Nedaug tokių varnakalbių yra, tai gal tik vienas nuošimtis iš visų lietuvių. Šitokio teršalo Lietuvoje negirdėsi nei kaime, nei gatvėje, tik tai vienas kitas išprotėjęs inteligentėlis, su paraudonavusiom nosim, stengiasi pasirodyti kažkokiu viršžmogių, didūnu, kad jam sarmata kalbėti lietuviškai su lietuviais, jis kalba kažkokį varnų kvarkalą. Tad visi lietuvių, į kovą prieš Tėvynės išdavikus.

Juozas Domeika

ALB STATUTO PAKEITIMAI IR PAPILDYMAI

Prieš šešerius metus, Adelaidėje įvykusiame ALB Tarybos narių suvažiavime, buvo padaryti, kai kurie ALB Statuto pakeitimai.

Gyvenimo kaita ir įvairios permainos vėlei reikalauja mūsų statuto pakeitimų ir papildymų. ALB Krašto valdybos pakviesta tam tikslui komisija: Petras Bielskis, Vytautas Neverauskas ir Viktoras Baltutis peržiūrėjo visą ALB Statutą ir siūlo papildymus ir pakeitimus, kuriuos spausdiname šiame numeryje.

Kviečiame visus ALB narius, kuriems rūpi mūsų Bendruomenės veiklos ir gyvenimo tvarkingumas, pasisakyti dėl siūlomų pakeitimų mūsų spaudoje arba susiti tiesiog ALB Statuto Komisijai: Petras Bielskis, 58 Marlborough Street, Malvern, S.A. 5061.

ALB Statuto pakeitimai ir papildymai bus svarstomi š. m. gruodžio pabaigoje Adelaidėje įvykstančiame ALB Tarybos narių suvažiavime ir po diskusijų pateikti suvažiavimui priimti.

ALB Statuto komisija

Australijos Lietuvių Bendruomenės

Statutas

(siūlomi Papildymai ir Pakeitimai)

ALB Statuto Komisija: V. Baltutis, P. Bielskis, V. Neverauskas

Pakeitimai ir papildymai sekanciuose skyriuose ir paragrafuose.

I Skyrius

(...)

2. ALB nariai yra visi lietuviai ar lietuvių kilmės žmonės bei lietuvių mišrių šeimų nariai be amžiaus, lyties, tikėjimo ar pažiūrų skirtumo, jeigu jie pildo ALB statutą.

a. Kiekvienas ALB narys, laikydamasis Pasaulio Lietuvių

Bendruomenės ir Lietuvių Chartos skelbiamų tikslų bei uždavinių, reikiama lietuvių tautos ryžtą išlaikyti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę.

b. ALB yra apolitinis vienetas ir kaipo toks nesijungia nei į gyvenamo krašto, nei į Lietuvos politinių partijų veiklą, bet netrukdo ALB nariams veikti tose srityse privačioje plotmėje.

3. Krašto Taryba, trijų ketvirčių (3/4) balsų dauguma gali pakviesti Garbės Nariais asmenis, bet ne ALB narius, kurie yra pasitarėve Lietuvai arba Lietuvių Bendruomenėi. Šie Garbės Nariai neįeina į Krašto Tarybą.

II Skyrius

9.(...)

e. tvirtina Krašto Valdybos pateiktą ir Kontrolės Komisijos patikrintą veiklos ir finansinę kadencijos laikotarpio apyskaitą.

10. Išleisti: „Lietuvių Informacijos Biuro pirmininkas arba jo pavaduotojas“

Įrašyti: „Australijos Lietuvių Bendruomenės Archyvo vedėjas arba jo pavaduotojas“.

12. Tarybos Atstovai mirus, persikėlus gyventi į kitą apylinkę ar atsisakius būti Tarybos Atstovu, jo vieton į Tarybą įeina jo atstovaujamoje apylinkėje per rinkimus daugiausiai balsų gavęs kandidatas. Kandidato nesant, ALB Apylinkės valdybos pakviestas asmuo.

18. „Krašto Valdyba“ pakeisti į „Krašto Tarybą“.

III Skyrius

20.(...)

g. Išbraukti.

IV Skyrius

29.(...)

b. tvirtina Apylinkės valdybos pateiktą ir Kontrolės Komisijos patikrintą veiklos ir finansinę kadencijos laikotarpio apyskaitą.

V Skyrius

36.(...)

i. Išbraukti.

VIII Skyrius

58. Garbės Teismo nariui mirus, ar savo noru iš Teismo sudėties pasitraukus, jo vieton kviečiamas pirmas kandidatas. Nesant kandidato, Krašto valdyba pakviečia naują narį savo nuožiūra.

X Skyrius

65. ALB narių mokesčiai ir aukos paskirstomos:

XI Skyrius

69. (Papildomas paragrafu „a“)

a. Australijos Lietuvių Bendruomenėje veikiančios lietuviškos organizacijos, draugijos ar kitoki sambūriai likvidacijos atveju visą savo turta perduoda panašių tikslų lietuviškai organizacijai arba ALB Apylinkės valdybai, o jei jos nėra - ALB Krašto valdybai.

XII Skyrius

73. Australijos Lietuvių Fondo Valdyba skirdama finansinę paramą arba auką didesnė negu \$1000 (vieną tūkstantį dolerių), privalo siekti ALB Krašto valdybos pritarimo.

XIV Skyrius

78. (Visas paragrafas pakeičiamas sekanciai) - Australijos Lietuvių Bendruomenėje veikia ALB Archyvas, kuris renka ALB veiklos dokumentaciją ir visą istorinę medžiagą, liečiančią Australijos Lietuvių Bendruomenę ir Australijos lietuvių gyvenimą ir veiklą.

ALB Statuto komisija

Ivykiai Ruandoje

Ruandoje tebesitęsiančiuose ginkuotuose susirėmimuose, atrodo, vis didesnę persvarą įgija Ruandos patriotinio Fronto sukilėliai. Kaip spaudos konferencijoje pareiškė Jungtinių tautų karinių pajėgų komendantas Ruandoje kanadietis generolas Romeo Dallaire, jei nesiliaus mūšiai ir nebus sudarytos paliaubos, Ruandoje ir toliau bus žudomi beginkliai žmonės, o Jungtinių Tautų kariai tegalės stebėti neturėdami galimybių kaip nors kam nors padėti.

Tebevykstančios žudynės Ruandoje savo mastu ir žiaurumu atrodo jau pabudino tarptautinės bendruomenės sąmonę, o tuo lašu, perpildžiusiu abejingumo ar tariamo atsarگو ir nesikišimo ne į savo reikalus taurė, buvo trijų Ruandos vyskupų ir bejėgių pabėgėlių išžudymas vienoje iš Kigali bažnyčių. Birželio 9 d. paskelbtas

Tautų evangelizavimo kongregacijos prefekto kardinolo Jozef Tomko kreipimasis, kuriame tarptautinė bendruomenė raginama „pagaliau ištiesti pagalbos ranką Ruandos žmonėms“, nes „egzistuoja ne tik valstybinės sienos, bet ir žmogiškumas, kurį reikia gelbėti“. Italijos katalikų dienraštis „Avvenire“ spausdino interviu su kardinolu Tomko; pagrindinis klausimas, pateiktas Tautų evangelizavimo kongregacijos prefektui taip skabėjo: „Ruandoje dauguma gyventojų išpažįsta katalikybę; deja, tai reiškia, kad visų baisybių kaltininkai taip pat katalikai. Ką tai galėtų reikšti? Kardinolo Tomko nuomone, kiti išoriniai veiksniai pasirodė per daug stiprūs, stipresni už žmonių katalikybę. Visose baisybėse, vykstančiose Ruandoje, neįmanoma įžiūrėti religinių motyvų. Žmonės veikia vedini neapykantos, keršto, valdžios troškimo... Pagaliau, kad tai suprastume, nebūtina toli eiti, nebūtina važiuoti į Afriką...“

Belgų misijonierius, seneniai ištrūkęs iš Ruandos pragaro taip aiškina baisy žudynių mechanizmą: „Atrodo, kad žudikai jau išsigando tiek pralieto kraujo, bet tęsia žudynes, kad netaptų aukomis, o žūbt išliktų budeliais. Taip pat akivaizdūs keršto padariniai: kai patriotinio fronto kariuomenė įžengia į kokį nors kaimą, o jame nėra Tutsi genties žmonių, automatiškai laikoma, kad likę Hutu, išžudė anuos ir vėl be gailės žudoma...“

Nesenai nužudytas Kabgavi vyskupas Thaddée Nsengiyumva, dar nežinodamas, kad gyvena paskutinės dienas, paskelbė sukrečiančią deklaraciją, kurioje be kita ko sakoma: „Krikščionybės Geroji žinia neprigijo: beveik po penkiasdešimt metų evangelizacijos, turime viską pradėti iš naujo, tik kitaip. Mūsų geriausi katechetai, kurie kas sekmdienį sugužėdavo į bažnyčias, pirmieji, apsiginklavę mačetėmis, išėjo į gatves žudyti Tutsi genčiai priklausančių savo brolių“.

Kruvinas pilietinis karas vyksta Angoloje. Tiesa, jį nustelbė Ruandos įvykiai, bet dėl to jis nemažiau kruvinas. Birželio 9 d. Angolos vyriausybė kariuomenė bombarduodama Unita sukilėlių

(Nukelta į 8-tą psl.)

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Adelaidė

Birželio mėnuo pas mus gausus parengimais.

Popietė Lietuvos Bažnyčiai paremti suruošta LK Centro salėje 5 d. birželio po šv. Mišių, ruošė Parapijos taryba. Puikius pietus ir kavutę pagamino Tarybos narė parengimams p. Kaščiukaitienė, Jai darbuose nuosirdžiai padėjo Jos vyras. Loteriją paruošė Parap. taryba.

Gražu, kad parapijiečiai kiekvienas ateina su pundeļu fantų loterijai, paskui užkandžiaudami, šnekučiuodami dalyvauja loterijoje. Buvo daug žmonių ir australas Kunigas, laikęs šv. Mišias su mumis pietavo, traukė loterijos laimikius, loteriją pravedė V. Opulskis. Sėkmingai praėjo popietė. Salėje šilta, mes visi parapijiečiai tokie artimi.

Ziauriųjų trėmimų minėjimas vyko birželio 12 d.

Sv. Kazimiero Parapijoje, šventoriuje gedulo ženklau vėliavos pakeltos ligi pusės stiebo, Bažnyčioje su juodais gedulo kaspinais, prie Marijos statulos žiedų puokštė. Liet. Kat. Moterų D-jos Rožinio dalis, kurią pravedė B. Morkūnienė, kalbama už tremtinius.

11 val. šv. Mišios aukojamos už Ištremtuosius. Šį kartą šv. Mišias aukojo olandas Kunigas, prieš Mišias lektorius A. Zamoiskis paskaitė Pabaltiečių tarybos trumpą išvežimų apybraižą ir kvietimą į minėjimą, Auką atnešė p.p. B.J. Lapšiai, Kunigas pamokslė užsiminė mūsų Tėvynės skaudžiąją dieną. A. Kubilius paskaitė pranešimus, Tikinčiųjų maldoje prašymas skirtas tremtiniams. Daug žmonių Bažnyčioje. Viešpatie, paverski Jų kančias, Amžinosios laimės džiaugsmu.

Popietė „Vilties Bendrijos“ paramai, Parapijos salėje tuoj po šv. Mišių, tą pačią 12-tąją birželio dieną Kristinos Dundienės iniciatyva, suruošė moterų būrelis. Susirinko daug žmonių, buvo skanūs pietūs, gausi skanumynų mugė. Atrodo, labai sėkmingai praėjo. Džiaugemės, kad paruošiant virtuvėje ir salėje darbavosi daug jaunesnio amžiaus moterų.

Siuntinai į Lietuvą. Ir dar tą pačią 12-tąją dieną buvo pakraunami siuntiniai į Lietuvą ir talpintuvą, kuris jau buvo atvežtas Parapijos kieme. Linui Kubiliui vadovaujant, jo sukvietimai talkai padedant, patys matėme, kaip gražiai iškeliauja į Lietuvą mūsų pagalba.

Liet. Kat. Moterų D-jo v-ba buvo paskelbusi vaju drabužėlių ir užsiėmimams priemonių rinkimo „Vilties Bendrijai“, lietuviai labai daug suaukojo. Pakuojant, skirstant padėjo pati Danutė Baltytytė, tai tikrai nuėis tenai, kur reikalinga.

Pabaltiečių tarybos ruoštas Trėmimų minėjimas 2 val. 15 min. vainiko padėjimas prie Zuvusių Karių paminklo. Cia tikrai buvo skaudu: tik keli žmogeliai iš visų trijų tautybių... be vėliavų procesijos, tik trys moterys vilkančios tautinias rūbias padėjo vaikina... Argi jau tiek susenome? Argi nėra jaunimo? Ar palikome be jaumo?...

Minėjimas vyko Maughan salėje. Nedidelė salė, žmonių susirinko, bet, kaip trijų tautybių, tai nedaug.

Lietuvių ir latvių jungtinis choras, diriguojant Nemirai Masiulytei-Stapleton, sugiedojo Australijos himną, „Requiem“ - diriguojant latvių choro dirigentai - A. Kronitis.

„Lituania“ choras padainavo: „Ten toli, toli“ - S. Gailevičiaus, „Koliūdi“ - J. Naujalio ir „Kur giria žaliuoja“ - J. Gudavičiaus. Dirigentė N. Masiulytė-Stapleton.

Įvedamąjį žodį tarė Pabaltiečių tarybos pirm. estė Maret Kneebon apie žiauriuosius išvežimus ir pristatė šio minėjimo kalbėtoją Daną Baltutyte. Ji gražia kalba, aiškiai, nuosekliai, su nuosirdumu išdėstė skirtumus tarp Lietuvos, Latvijos, Estijos pokomunistinės demokratijos, kultūros ir mūsų - čia iševijioje. Iškėlė reikalą susiprasti, susivienyti, pralaužti tuos skirtumus. Apie „Vilties Bendrijos“ darbus ir jos reikalingumą. Iškėlė daug gražių minčių ir reikalą suprasti juos tenai po 50-ties komunizmo vergijos metų. Malonu girdėti taip kalbant mūsų lietuvaite, pasiaukojusią darbui Lietuvai.

Latvių choras, diriguojant A. Kronitis, padainavo: „96-ta Dovydo daina“ - H. Pavasars, „Svajonių šalis“ - B. Skulte, „Prisikelk, o motina, Latvija“ - paruošta A. Jansons, R. Pauls.

Jungtinis choras sugiedojo visų trijų Baltijos tautų Himnus.

Sventadienio Balso popietė, suruošta birželio 19 d. po 11 val. šv. Mišių, Parapijos salėje gražiai praėjo.

Liet. Kat. Moterų D-jos v-ba paruošė skanūs cepelinų pietus ir kavutę su pyragais. Po pietų Aug. Kubilius pravedė loteriją - parapijiečiai sunėšė daugybę fantų. Besišnekučiuojant, grupelėmis prie staliukų, sekėmė loteriją, kai ką ir ištraukėme.

Ačiū parapijiečiams, kad gausiai susirinko, pietavo, kavutę užsigėdami skanėjos pyragais ir daug bilietų išpirko. Tai buvo nuosirdi parama mūsų Parapijos žiuleteniui, mielam „Sventadienio Balsui“.

Į Lietuvą - Dainų Sventę. Tiek daug iš Adelaidės išskrido į Lietuvą. Mūsų Klebonas padarė pradžią, Jį išlydėjome gegužės 26 d. Nuo 17 d. birželio pradėjo keliauti ir taip beveik kasdien ir 21-mą ir 22-rą ir 23-čią ir vis po kelis po keliolika. Vis važiuome į aerodromą išlydėti.

Vienas iš keliaujančių p. P. Smolskis sugrįžta Lietuvon tenai apsigyventi. Laimingai Jam įsikurti Tėvynėje.

Net nejauku - kad tiek daug išskrido, atrodo nieko čia nebeliko, bet dar gerai ir Bažnyčioje ir salėje sekmadieniais vis daug žmonių. Kažin kaip bus šį sekmadienį, nes šioje savaitėje iškeliauo daugiausia.

Geelongas

Kai blaškys mus benamius ir nuogus,

Kai tavos nematysim žvaigždės, - Tavo žemos šiaudinės pastogės Mus per visą kelionę lydės.

(B. Brazdžionis)

Kaip jau buvo paminėta mūsų spaudoje Gedulo ir Vilties diena Geelonge birželio 19 d. sekmadienį. Taigi pradėjome minėjimą pamaldomis šv. Jono bažnyčioje, jas atnašavo kun.dr.Pr.Daukny, organizacijos dalyvavo su vėliavomis, skaitinius skaitė J. Gailius, tikinčiųjų maldas VI. Stuikevičius, bažnytinės aukas atnešė A. Valodkienė ir A. Jančiauskienė.

Po pamaldų vykomė į Lietuvų Bendruomenės namus. Minėjimą atidarė pirm. O. Schrederis ir tylos minute pagerbėme mirusius ir tremtyje žuvusius nuo bado, šalčio lietuvius. Paskaitą skaitė svečias iš Melbourn J. Tamošiūnas apie baisią tragedijos dieną Lietuvoje birželio 13 d. išvežimą.

Tai diena buvo ir programa, programos pranešėja Edita Ratajczek. Geelongo mišrus choras „Viltis“ vad. Gr. Pranauskienės pasirodė su paskutiniu koncertu, išvykstant į Lietuvą. „Lietuviais esame mes gimę“ (St. Šimkaus), „Vilnių žydi liepos“ (K. Kavecko),

Adelaidės Sporto klubo „Vytis“ pranešimas

Metinis visuotinas narių susirinkimas įvyks 1994-7-17 dieną. Lietuvių Namuose, Norwood. Pradžią 2 val.

Numatyta darbotvarka:

1. Susirinkimo atidarymas.
2. Prezidiumo sudarymas.
3. Praėjusio metinio visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas.
4. Mandatų komisijos sudarymas.
5. Klubo pirmininko pranešimas.
6. Klubo išdinininko pranešimas.
7. A-kės Kontrolės komisijos akto skaitymas.
8. Diskusijos dėl pranešimų ir veiklos tvirtinimas.
9. Klausimai ir sumanymai.
10. Susirinkimo uždarymas.

Visiems klubo nariams dalyvavimas būtinas, taip pat kviečiame ir sporto mėgėjus jame dalyvauti.

Vytis valdyba

Tėbūna jiems tikru džiaugsmu, švenčiančios dainuojančios Tėvynės grožiu užpildytos brangiosios dienos Lietuvoje. O mes čia jau pradėsime Jų laukti, sugrįžtant, mums parvečiant tų brangiųjų dienų Tėvynėje prisiminimus. Savo Klebono sulauksime 8 d. liepos ankstų rytą.

S.P.

„Vai žydėk, žydėk“ (harm. S. Šimkaus), „Lietuva“ (Geelongo komp. M.K.Klajūno) solo partiją atliko St. Lipsienė, „Žemė Lietuvos“ (K. Vasilausko). Akompanuojant pianinu Jan Henderson.

Pirmą kartą pasirodė scenoje vykstančiųjų į Lietuvą Pasaulio Lietuvių Dainų Sventę Moterų Sekstetas, susidedantis iš dainininkių: Aldonos Scano, Irenos Luscombe, Irtoš Valodkienės, Nijolės Bratanavičiūtės-Wolf, Genės Valaitienės ir Gražinos Pranauskienės atlikamos - Oi, žiba žiburėlis - lietuvių liaudies daina harm. J. Naujalio, solo St. Lipsienė. Su šia daina pasirodys ir Lietuvoje. Eilėraščių skirtą tai diena padeklamavo svečias iš Melton p. Bartaška. Pietus paruošė choro dainininkai, talkininkavo ir kiti. Aukas skirtas dainininkams ir už pietus gautos pajamos paskirstytos choristams vykstantiems į Lietuvą.

Kai rašiau šias eilutes choro dirigentė Gr. Pranauskienė išskrido į Lietuvą birželio 23, kiti vyksta 27 ir 29 dienomis.

Gero vėjo, laimingos kelionės, pasisėkimo. Laukiame jūsų visų sugrįžtant.

R. Skerienė

Sydnėjus

Pranešu Gyvojo Rožinio būrelio nariams ir remėjams, kad mūsų surinkta auka Lietuvai jau išvežta 1994.6.24 į Lietuvą. Sirdingai dėkojame Kazimierui Butkui už \$1000 auką. Jo pageidavimu tas \$1000 bus padalytas daugiavaikėm ir neturtingom šeimom Lietuvoje.

A. Savickienė

AUKOS A.L. FONDUI

A.Š.A. Stasiui Sutui mirus Geelonge, vietoj gėlių, per mūsų igaliojinį Adolfą Obelitiną gauta: \$100 S. Šutas (130), \$30 A. Šutas ir D.J. Nash, po \$20 Geelongo Apylinkės Valdyba (830), Geelongo Choras „Viltis“ (30), A. Šutas (NSW) E. ir V. Šutas (NSW), A. ir O. Gvildžiai (185), V. Salovėjus (225), I. Norvydienė (35), V. Reynolds ir Joan Heather; po \$10 O.Srederis (405), L. Bungarda (265), J. Manikauskas (390), F. ir M. Andrikoniai (200), V. ir P. Cerakavičiai (320), V. Braželis (230), A. Jančiauskienė (165), R. Skėrienė (160), I. Luscombe (20), M. Kymantas (200), H. ir M. Gilbet ir A. Obeliūnas (1070); \$5 C. Vaičekauskienė (170). \$10 J. Manukauskas (400), Gėdulo Dienos minėjimo proga.

Nuosirdus ačiū už aukas,

V. Ališauskas,

AL Fondo išd. ininkas

REMKIME AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas. Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

A.L. Fondo Valdyba.

Aukos

„Tėviškės Aidams“

1994 m. birželio mėn. „Tėviškės Aidams“ aukotojų sąrašas: \$35 H.Jurgens, \$15 J.Stepšys, \$10 Vt.Patašius, \$6 G.Mikuličienė ir \$5 P.Babarikas.

Nuosirdus ačiū visiems aukotojams

„Tėviškės Aidų“ Administracija

Lietuvos Politinių Kalinių ir Tremtinių skyrių pirmininkų adresai ir narių skyrių skaičius

(Tęsinys iš Nr. 25)

30. Mažeikiai - 328 N.
Bronius Balvočius
Zemaitės skg. 8, 5500 Mažeikiai
tel. (8-293) 3 34 53 (n)

31. Molėtai - 74 N.
Gediminas Melaikis
Liepų 2-1, 4150 Molėtai
tel. (8-230) 5 11 42 (n)

32. Naujoji Akmenė - 328 N.
Bronė Puleikytė
Respublikos 15-20,
5464 Naujoji Akmenė
tel. (8-295) 5 38 69 (n),
5 35 63 (d)

33. Nida - 25 N.
Jonas Zeniauskas
Kopų 21-8, Nida
tel. (8-259) 5 23 65 (n)

34. Pakruojis - 450 N.
Leonas Pabilionis
Karašlio km., Pakruojo raj.
tel. (8-291) 5 11 77 (n)

35. Palanga - 340 N.
Birutė Litvinienė
Lieknų 20-1, Palanga-2
tel. (8-236) 5 52 34 (n)

36. Panevėžys - 2500 N.
Jonas Čeponis
Šviesos aikštė 10, Velžys,
Panevėžio raj.
tel. (8-254) 9 59 20 (n)
Būstinės adresas:
Sodų 3, tel. 6 69 16
Darbo laikas: I,III,V 14-18 val.

37. Pasvalys - 312 N.
Rolandas Ratauskas
Taikos 15-16, 5250 Pasvalys
tel. (8-271) 5 24 46 (n)
Būstinės adresas:
Vytauto 1-96, tel. 5 09 43
Darbo laikas: 9-14 val.

38. Plungė - 400 N.
Povilas Algirdas Domarkas
V.Mačernio 6-24, 5640 Plungė
tel. (8-218) 5 21 75 (n),
5 37 46 (d)

39. Prienai - 900 N.
Dalia Raslavičienė
Kauno 69, Veiveriai, Prienų raj.
tel. (8-249) 4 12 46 (n)

40. Radviliškis - 800 N.
Stasė Janušonienė
Radvilų 19-3, 5120 Radviliškis
tel. (8-292) 5 85 43 (n),
5 31 34 (d)
Būstinės adresas:
Laisvės alėja 1, tel. 5 31 34
Darbo laikas: IV 10-16 val.

41. Raseiniai - 500 N.
Antanas Vizbaras
V.Grybo 2-15, 4400 Raseiniai
tel. (8-228) 5 36 50 (n)

42. Rietavas - 187 N.
Vytautas Samsanavičius
Parko 3-16, 5663 Rietavas
tel. (8-218) 6 80 83 (n)

43. Rokai - 100 N.
Edmundas Pakalniškis
Ažuolo 6-7, Rokai, 4311 Kauno raj.
te. (8-27) 54 56 13 (n)

44. Rokiškis - 500 N.
Zofija Gončarukienė
Taikos 9-1, 4320 Rokiškis
tel. (8-278) 5 11 04 (n),
5 24 54 (d)

45. Skuodas - 280 N.
Zita Sudavičiūtė
Mosėdžio 22-2, 5670 Skuodas
tel. (8-216) 5 14 63 (d)

46. Šakiai - 500 N.
Laima Tamašauskienė
Draugystės takas 3-5, 4460 Šakiai

tel. (8-247) 5 12 68 (n)
5 10 82 (d)

47. Šiauliai - 2000 N.
Ceslovas Dirke
Vilniaus 213-5, 5400 Šiauliai
tel. (8-214) 3 12 77 (n)
2 26 05 (d)

48. Šilutė - 700 N.
Vytautas Vaicekauskas
Vilų 11-2, 5730 Šilutė
tel. (8-241) 5 23 61 (n)
5 12 82 (d)

49. Širvintos - 172 N.
Viktoras Alekna
Kantrimišio km., 4100 Širvintos

50. Švenčionys - 100 N.
Vytautas Tautvaišas
Miško skg. 2, 4730 Švenčionys
tel. (8-217) 5 25 86 (d)

51. Tauragė - 1137 N.
Gediminas Katinas
Melioratorių 2-40, 5900 Tauragė
tel. (8-246) 5 16 25 (n)

52. Telšiai - 714 N.
Vladas Petrusis
Kęstučio 25-7, 5610 Telšiai
tel. (8-294) 5 35 48 (n)

Būstinės adresas:
Zemaitės 14, tel. 5 28 72
Darbo laikas: I-II 10-13 val.

53. Trakai - 500 N.
Stasys Matulionis
Trakų 10-9, 4050 Trakai
tel. (8-238) 5 24 93 (n)
5 22 51 (d)

54. Troškūnai - 34 N.
Eligijus Smetona
Gegužės 1-oji 17,4930 Anykščiai

55. Ukmergė - 906 N.
Albinas Zailskas
Jaunimo 62-17, 4120 Ukmergė
tel. (8-211) 5 09 77 (n)
Būstinės adresas:
Kauno 18, tel. 5 39 41
Darbo laikas: II,IV 9-13 val.

56. Utena - 510 N.
Vincas Bliznikas
Aušros 99-27, 4910 Utena
tel. (8-239) 5 56 52 (n)
6 90 96 (d)

su a.a. vyru gyvenome trečiame aukšte, Julius su šeima antrame, o apačioj gyveno simpatinga švedų šeimyna. Gaisras prasidėjo rūsyje. Nežinodami Amerikos statybos, nesupratome, kad čia, gaisrui ištikus, ne ugnies, bet dūmų, ir dūjų reikia bijotis. Aš vos ne vos išėjau gyva, galima sakyti, kad tai buvo stebuklas, o mano vyras nespėjo išeiti ir užtroško. Tai buvo baisus mums smūgis. Tik dabar pradėdu atsigausti nuo tos nelaimės.

(Iš „L.A.“)

(Bus daugiau)

Kuklios šios eilutės duoda „Pagarbą“ tabako nuodui:

Juozas Mikštas

*Skęsta jis aksome jos akučių,
O ji miglą į akis jam pučia -
Slopų nuodą nikotino dūmo,
Gundydama pabandyti jo
„gardumą“.
Smarkiai krenkši jie abu dažnai.
O tu, mulki, mulki, ar žinai:
Rūkymas tabako, nors ir pasyvus,
Čiulpa tau gyvenimo syvus,
Artindamas vėžį tavo plaučiams,
Jo kol kas lyg ir nejauciant.
Rūkymas - tai įprotis baisus,
Alina jis rūkancius visus.
Neužmiršk to niekad, niekad,
Tų akių aksomą vienišą paliekant.*

Rūkymas per paralyžį
Zmogui stato lėtą kryžių ---

Nth. Melb. 1994.V.23

57. Varėna - 870 N.
Vytautas Kazilionis
Paupio 24, 4640 Varėna
tel. (8-260) 5 82 86 (n)

Būstinės tel. 5 41 03
Darbo laikas: 9-13 val.

58. Vilkaviškis - 370 N.
Kęstutis Dambrava
Birutės 2-41, 4270 Vilkaviškis
tel. (8-242) 5 38 20 (n)
Būstinės adresas: Gedimino 19
Darbo laikas: VII 11-13 val.

59. Vilkija - 73 N.
Stasė Kuklerienė
Vilkijos km. Kauno raj.
tel. (8-27) 55 65 63 (n)

60. Vilnius - 5227 N.
Vytautas Miliuskas
Gabijos 67-5, Vilnius
tel. (8-22) 47 78 82 (n)
61 99 29 (d)

Būstinės adresas:
Jakšto 9, tel. 22 34 32
Darbo laikas: 16-20 val.

61. Zarasai - 217 N.
Kazys Gurskis
Savanorių 6-40, 4780 Zarasai
tel. (8-270) 5 51 74 (n)

(Pabaiga)

Sofijos Smetonienės laiškas Povilui Skardžiui

(Atkelta iš 2-tro psl.)

tai buvo teisybė, ar ne, kaip suseksi? Lietuvos Atstovybės rėmai turi apie 25 kambarius, o gyvena tik atstovo šeima (3 žmonės) ir tarnaitė. Nei Lietuvos Prezidentui, nei Atstovybės tarnautojams, kurie gauna labai skurdų atlyginimą, tenai vietos nėra, nekaltant jau apie kitus neseniai atvažiavusius ir skurstančius Lietuvos piliečius.

Chicago'oj apsigyvenome pas p.p. Mackevičius. Tai gerai pasitvirtinti žmonės. Ponas Mackevičius yra gana stambaus banko direktorius. Gyvent pas juos buvo mums labai gerai. Išbuvo tenai visą mėnesį, kol atėjo pavasaris ir mes galėjome išvažiuoti į „Tabor Farm“ rezortą (vasarvietį) pas p.p. Bačiūnus. Tai vėl turtingi Amerikos lietuviai. Tabor Farm primena Lietuvą. Gyvename mes tenai apie penketą mėnesių. Buvom lepinami ir mylimi. Tenai susilaukiame ir Julijų (sūnaus šeima) iš Brazilijos. Bijodami, kad karas mus visai neišskirtų, mes juos persikvietėme. Atėjus rudenii, išvažiavome su Julijais į Chicago. Jau buvome gavę pinigų iš Washington'o ir galėjome pradėti savistovį gyvenimą. Bet nei Tūbelienė su Maryte (Tūbelienės

dukra), nei Valušiai, nei Julius jokio darbo dar nebuvo radę ir mes vieni turėjome juos visus išlaikyti. Taip dalykams stovint, gaunamų iš Wash. pinigų vos vos užtekdavo. Julius pradėjo ieškoti darbo, ir vargais negalais, su pagalba vieno lietuvių, fabriko darbininko, pasisekė jam įlįst į tą patį fabriką, kur ilgus metus jau buvo dirbusi beveik visa to darbininko šeima. Tas fabrikas buvo Cleveland'e. Senas, purvinas fabrikas, daug valandų sunkauso darbo ir labai vidutiniškas atlyginimis.

Pirmas laikas fabrike buvo Julijui sunkus mėginimis. Pabuvęs Cleveland'e apie du mėnesius vienas ir įsitikinęs, kad dantis sukandęs galės tame fabrike išvert, Julius pasisamdė butą ir mes visi pervažiavome į Cleveland'ą. Mano vyras visą laiką labai daug dirbo. Rašė straipsnius, redagavo knygas, važinėjo su prakalbotomis į lietuvių kolonijas, steigė draugijas. Nežiūrint į savo metus, Jis visai pasinėrė į lietuvišką visuomeninį darbą. Buvo sveikas ir pasinešęs daug dar Lietuvos naudai nuveikt. Antrus metus begyvenant Cleveland'e ištiko mus gaisras. Mes

Įvykiai Ruandoje

(Atkelta iš 6-to psl.)

kontroliuojamas krašto teritorijas, nuo žemės paviršiaus nušlavė Vacucungu miestelio mokyklą. Iš 150 žuvusiųjų - 89 vaikai. Kariuomenės atstovai pareiškė, kad mokykla subombarduota per klaidą... Nors derybos dėl taikos atkūrimo Angoloje tebesitęsia, tačiau konkrečių rezultatų beveik nesimato

LRTV

